IL-QORTI TAL-APPELL KRIMINALI

Onor. Imħallef Dr. Aaron M. Bugeja M.A. (Law), LL.D. (melit)

Illum il-25 ta' Frar 2021

Appell numru 109 tal-2020

Il-Pulizija
vs.
Charlene GATT

Il-Qorti rat is-segwenti :

A. Il-FATT IMPUTAT

1. Dan huwa appell minn sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) nhar it-8 ta' Lulju 2020 fil-konfront ta' Charlene GATT, karta tal-identità bin-numru 254785M li ġiet mixlija (in suċċint):

    1. Talli f'diversi ġranet differenti fix-xhur ta' Jannar, Frar, Marzu u April tas-sena 2020 naqset milli tħares il-kondizzjonijiet imposti fuqha b'digriet tal-ħelsien mill-arrest maħruġ mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) fl-20 ta' Frar 2019;
    2. Talli fid-9 t'April 2020 għall-ħabta tad-9:15pm fil-Gżira kif ukoll fid-16 t'April 2020 għall-ħabta tad-9:30pm fil-Marsa, irrifjutat li tagħti jew ipprovdiet falz lil uffiċjal pubbliku jew persuna inkarigata minn servizzi pubbliku l-partikolaritajiet tagħha;

3. Fl-istess dati msemmija f'post pubbliku jew f'post espost għall-pubbliku tlajjat jew għamlet biex tħajjar għal skop ta' prostituzzjoni jew skopijiet oħra immorali;
4. Fl-istess dati msemmija wetqet reati waqt il-perjodu ta' ordni ta' probation mogħtija lilha b'sentenza tat-22 ta' Mejju 2018 mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta);
5. Fl-istess dati msemmija ma kienetx fil-pussess tal-karta tal-identita;
6. Il-Qorti ġiet mitluba sabiex tirrevoka d-digriet għall-għoti tal-ħelsien mill-arrest kif ukoll li tordna li s-somma ta' €500 bħala depożitu kif ukoll €14,500 bħala garanzija personali imposti fuqha f'dak id-digriet jgħaddu favur il-Gvern ta' Malta;
7. Il-Qorti ġiet mitluba wkoll sabiex fil-każ ta' ħtija tikkonsidra lil Charlene GATT bħala reċidiva ai termini tal-artikoli 49 u 50 tal-Kodiċi Kriminali.

B. IS-SENTENZA APPELLATA

2. Permezz tas-sentenza aktar 'il fuq imsemmija, il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali sabet lill-imputata mhux ħatja tal-ewwel imputazzjoni stante li ma rriżultatx iżda sabet lill-imputata ħatja tat-tieni, tielet, raba' u ħames imputazzjoni u kkundannat lil Charlene GATT għal perjodu ta' seba' xhur priġunerija.

C. L-APPELL INTERPOST

3. Illi minn din is-sentenza Charlene GATT interponiet appell li permezz tiegħu talbet lil din il-Qorti tirriforma s-sentenza appellata billi tikkonfermaha f'dik il-parti fejn illiberatha mill-ewwel imputazzjoni u fejn sabitha ħatja tat-tieni u l-ħames imputazzjoni, filwaqt li tħassarha f'dik il-parti fejn sabitha ħatja tat-tielet u r-raba' imputazzjoni u minflok tiddikjaraha mhux ħatja tagħhom u

tilliberaha minnhom u sussidjarjament billi tirriforma l-piena inflitta billi timponi piena aktar ekwa u ġusta, u dan wara li saħqet li :

i. Il-Qorti għamlet apprezzament żbaljat fir-rigward tat-tielet imputazzjoni u dan peress li f'dan il-każ ma ġewx imresqa provi sikuri li l-appellanta kienet qegħda titlajja għal skopijiet ta' prostituzzjoni;
ii. Ġaladarba hija kienet qegħda titlob li tiġi liberata mit-tielet imputazzjoni, peress li t-tieni u l-ħames imputazzjonijiet huma kontravvenzjonali, ġaladarba r-raba' imputazzjoni hija intrinsekament marbuta mal-ħtija o meno tat-tielet imputazzjoni, din il-Qorti ma setgħetx issibha ħatja tar-raba' imputazzjoni fil-każ li tillibera lill-appellanta mit-tielet imputazzjoni;
iii. Il-piena ta' seba' xhur priġunerija kienet waħda kiefra fiċ-ċirkostanzi ta' dan il-każ.

D. Il-PARTI ĠENERALI

4. Illi din il-Qorti hija Qorti ta' reviżjoni tas-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati u ma tbiddilx l-apprezzament tal-provi magħmul mill-Qorti tal-Maġistrati meta dik il-Qorti tkun legalment u raġonevolment korretta fl-apprezzament li hija kienet għamlet. Fis-sentenza **Ir-Repubblika ta' Malta vs Emanuel ZAMMIT** deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali (Sede Superjuri)[1] intqal:-

[1] Tal-21 t'April 2005. Ara wkoll Ara, fost ohrajn, l-Appelli Kriminali Superjuri: **Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa**, 16 ta' Ottubru 2003; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Godfrey Lopez** u r-**Repubblika ta' Malta v. Eleno sive Lino Bezzina** 24 ta' April 2003, **Ir-Repubblika ta' Malta vs Lawrence Asciak sive Axiak** 23 ta' Jannar 2003, **Ir-Repubblika ta' Malta vs Mustafa Ali Larbed**; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Thomas sive Tommy Baldacchino**, 7 ta' Marzu 2000, **Ir-Repubblika ta' Malta vs Ivan Gatt**,

> kif dejjem gie ritenut huwa principju stabbilit fil-gurisprudenza ta' din il-Qorti li hija ma tiddisturbax l-apprezzament dwar il-provi maghmul mill-ewwel Qorti jekk tasal ghall-konkluzjoni li dik il-Qorti setghet ragjonevolment u legalment tasal ghall-konkluzjoni li tkun waslet ghaliha. Fi kliem iehor, din il-Qorti ma tirrimpjazzax id-diskrezzjoni fl-apprezzament tal-provi ezercitata mill-ewwel Qorti izda taghmel apprezzament approfondit tal-istess biex tara jekk dik l- ewwel Qorti kinitx ragjonevoli fil-konkluzjoni taghha. Jekk, izda, din il-Qorti tasal ghall-konkluzjoni li l-ewwel Qorti, fuq il-provi li kellha quddiemha, ma setghetx ragjonevolment jew legalment tasal ghall-konkluzjoni li tkun waslet ghaliha, allura din tkun raguni valida, jekk mhux addirittura impellenti, sabiex din il-Qorti tiddisturba dik id-diskrezzjoni u konkluzjoni.

5. Anke jekk din il-Qorti tistħarreġ ix-xiehda li tkun tressqet quddiem il-Qorti tal-Maġistrati, ir-rwol ta' din il-Qorti jibqa' dak ta' reviżjoni tad-deċiżjoni mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati. Fil-kors ordinarju tal-funzjoni tagħha, ma ssirx Qorti ta' ritrattazzjoni, u ma terġax tisma' l-każ u tiddeċiedi l-każ mill-ġdid. Id-deċiżjoni jekk l-imputat ikunx ħati

---

1 ta' Dicembru 1994; u **Ir-Repubblika ta' Malta vs George Azzopardi**, 14 ta' Frar 1989; u l-Appelli Kriminali Inferjuri: **Il-Pulizija vs Andrew George Stone**, 12 ta' Mejju 2004, **Il-Pulizija vs Anthony Bartolo**, 6 ta' Mejju 2004; **Il-Pulizija vs Maurice Saliba**, 30 ta' April 2004; **Il-Pulizija vs Saviour Cutajar**, 30 ta' Marzu 2004; **Il-Pulizija vs Seifeddine Mohamed Marshan** et, 21 ta' Ottubru 1996; **Il-Pulizija vs Raymond Psaila et**, 12 ta' Mejju 1994; **Il-Pulizija vs Simon Paris**, 15 ta' Lulju 1996; **Il-Pulizija vs Carmel sive Chalmer Pace**, 31 ta' Mejju 1991; **Il-Pulizija vs Anthony Zammit**, 31 ta' Mejju 1991.

Fil-kawża **Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa** ġie mistqarr li :

> Kif gie ritenut diversi drabi, hawn qieghdin fil-kamp ta' l- apprezzament tal-fatti, apprezzament li l-ligi tirrizerva fl- ewwel lok lill-gurati fil-kors tal-guri, u li din il-Qorti ma tiddisturbahx, anke jekk ma tkunx necessarjament taqbel mija fil-mija mieghu, jekk il-gurati setghu legittimament u ragonevolment jaslu ghall-verdett li jkunu waslu ghalih. Jigifieri l-funzjoni ta' din il-Qorti ma tirrizolvix ruhha f'ezercizzju ta' x'konkluzjoni kienet tasal ghaliha hi kieku kellha tevalwa l-provi migbura fi prim'istanza, imma li tara jekk il-verdett milhuq mill-gurija li tkun giet "properly directed", u nkwadrat fil-provi prodotti, setax jigi ragonevolment u legittimament milhuq minnhom. Jekk il-verdett taghhom huwa regolari f'dan is-sens, din il-Qorti ma tiddisturbahx (ara per ezempju Ir-Repubblika ta' Malta v. Godfrey Lopez u r-Repubblika ta' Malta v. Eleno sive Lino Bezzina decizi minn din il-Qorti fl-24 ta' April 2003, Ir-Repubblika ta' Malta v. Lawrence Asciak sive Axiak deciza minn din il-Qorti fit-23 ta' Jannar 2003, Ir-Repubblika ta' Malta v. Mustafa Ali Larbed deciza minn din il-Qorti fil-5 ta' Lulju 2002, ir-Repubblika ta' Malta v. Thomas sive Tommy Baldacchino deciza minn din il-Qorti fis-7 ta' Marzu 2000, u r-Repubblika ta' Malta v. Ivan Gatt deciza minn din il-Qorti fl-1 ta' Dicembru 1994).

jew le teħodha l-Qorti tal-Maġistrati, li għandha d-dover li tanalizza l-provi u l-argumenti legali kollha u tasal għall-konklużjonijiet tagħha.[2]

6. Din il-Qorti, b'hekk tirrevedi s-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati billi tara jekk u safejn, bis-saħħa tal-provi li jkunu ġew miġjuba mill-partijiet u tal-argumenti legali dibattuti quddiem il-Qorti tal-Maġistrati, setgħetx dik il-Qorti legalment u raġonevolment tasal għall-konklużjoni milħuqa minnha fis-sentenza tagħha. Biex tagħmel dan ix-xogħol ta' reviżjoni din il-Qorti, tkun trid tifli l-provi u l-argumenti miġjuba quddiem il-Qorti tal-Maġistrati u tara jekk, u safejn, b'dawk il-provi li kellha quddiemha, il-Qorti tal-Maġistrati setgħetx tasal għall-konklużjonijiet tagħha kif jidhru fis-sentenza b'mod tajjeb u skont il-Liġi.

7. Jekk din il-Qorti tara li l-Qorti tal-Maġistrati setgħet tasal għall-konklużjonijiet li waslet għalihom skont il-provi u l-argumenti legali li kellha quddiemha, anke jekk dik ma kienetx l-unika konklużjoni li dik il-Qorti setgħet tasal għaliha, allura din il-Qorti ma tibdilx il-konklużjonijiet milħuqa mill-Qorti tal-Maġistrati. Dan peress li jekk il-Qorti tal-Maġistrati tkun għamlet xogħolha tajjeb, din il-Qorti ma tistax taqbad u tibdlilha s-sentenza tagħha, jekk mhux għax ikun hemm raġuni valida. Il-fatt biss li l-appellant ma jkunx jaqbel mal-konklużjonijiet tas-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati mhux biżżejjed biex din il-Qorti tibdel is-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati.

8. Jekk mill-banda l-oħra din il-Qorti tara li, mill-provi li nġiebu jew mill-argumenti legali imresqin quddiemha, l-Qorti tal-Maġistrati tkun żbaljat fl-apprezzament tal-provi jew fl-interpretazzjoni tal-argumenti

[2] u dan sakemm ma jkunx hemm raġunijiet eċċezzjonali entro l-parametri ta' dak li jipprovdi l-artikolu 428(3)(5) tal-Kodiċi Kriminali li din il-Qorti tkun tista' tiddeċiedi hi l-meritu tal-kawża.

legali imresqin quddiemha, b'mod li allura din il-Qorti tqis ma jkunx sigur u sodisfaċenti li tistrieħ fuq dawk il-konklużjonijiet, allura din il-Qorti imbagħad għandha s-setgħa u d-dmir li tibdel dik is-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati, jew dawk il-partijiet minnha li jirriżultaw li jkunu żbaljati jew li ma jirriflettux il-Liġi.[3]

9. Dawn il-provi pero jridu qabel xejn ikunu jirrispettaw ir-regoli tal-evidenza fi proċedimenti penali, ċjoe l-Law of Evidence.

10. L-artikolu 637 tal-Kodiċi Kriminali jgħid li għal dak li jirrigwarda xhieda ta' eta' minuri, xhieda tal-imputat kif ukoll ix-xhieda ta' persuni li huma klassifikati taħt l-artikolu 636 tal-Kodiċi Kriminali, fosthom persuni li jkollhom interess fil-kwistjoni li fuqha tkun meħtieġa x-xhieda tagħhom, jew fir-riżultat tal-kawża : -

> id-deċiżjoni (dwar il-kredibbilta tagħhom) titħalla fid-diskrezzjoni ta' min għandu jiġġudika l-fatti, billi jittieħed qies tal-imġieba, kondotta u karattru tax-xhud, tal-fatt jekk ix-xhieda għandiex mis-sewwa jew hix konsistenti, u ta' fattizzi oħra tax-xhieda tiegħu, u jekk ix-xhieda hix imsaħħa minn xiehda oħra, u taċ-ċirkostanzi kollha tal-każ.

11. Imbagħad l-artikolu 638 tal-Kodiċi Kriminali jagħmilha ċara li huwa fid-dover tal-Prosekuzzjoni li ġġib il-provi kollha u l-aħjar prova possibbli sabiex il-grad tal-prova tal-Prosekuzzjoni jintlaħaq b'suċċess. Jekk dawk il-provi jkunu jikkonsistu prinċipalment fil-

[3] Ara wkoll, fost oħrajn, l-Appelli Kriminali Superjuri: **Ir-Repubblika ta' Malta vs Rida Salem Suleiman Shoaib**, 15 ta' Jannar 2009; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Paul Hili**, 19 ta' Gunju 2008; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Etienne Carter**, 14 ta' Dicembru 2004; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa**, 16 ta' Ottubru 2003; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Godfrey Lopez** u **Ir-Repubblika ta' Malta vs Eleno sive Lino Bezzina,** 24 ta' April 2003; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Lawrence Asciak sive Axiak,** 23 ta' Jannar 2003, **Ir-Repubblika ta' Malta vs Mustafa Ali Larbed**, 5 ta' Lulju 2002; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Thomas sive Tommy Baldacchino**, 7 ta' Marzu 2000, **Ir-Repubblika ta' Malta vs Ivan Gatt**, 1 ta' Dicembru 1994; u **Ir-Repubblika ta' Malta vs George Azzopardi**, 14 ta' Frar 1989; u l-Appelli Kriminali Inferjuri: **Il-Pulizija vs Andrew George Stone**, 12 ta' Mejju 2004, **Il-Pulizija vs Anthony Bartolo**, 6 ta' Mejju 2004; **Il-Pulizija vs Maurice Saliba**, 30 ta' April 2004; **Il-Pulizija vs Saviour Cutajar**, 30 ta' Marzu 2004; **Il-Pulizija vs Seifeddine Mohamed Marshan et**, 21 ta' Ottubru 1996; **Il-Pulizija vs Raymond Psaila et**, 12 ta' Mejju 1994; **Il-Pulizija vs Simon Paris**, 15 ta' Lulju 1996; **Il-Pulizija vs Carmel sive Chalmer Pace**, 31 ta' Mejju 1991; **Il-Pulizija vs Anthony Zammit**, 31 ta' Mejju 1991.

verżjoni ta' xhud waħdieni, il-Qorti xorta waħda tista' tasal sal-grad ta' prova rikjest fi proċedimenti kriminali, jekk dak ix-xhud ikun ġie emnut; u dan peress li f'din l-eventwalita, din ix-xiehda ssir biżżejjed biex tagħmel prova sħiħa u kompluta minn kollox, daqs kemm kieku l-fatt ġie ippruvat minn żewġ xhieda jew aktar. Fil-fatt l-artikolu 638(2) tal-Kodiċi Kriminali jgħid li xhud wieħed waħdu, jekk emnut, huwa suffiċjenti sabiex fuq ix-xiehda tiegħu il-Qorti tkun tista' ssib ħtija. Dan il-prinċipju ġie kkonfermat f'diversi każijiet li dawn il-Qrati kellhom quddiemhom fil-passat.[4] Jiġifieri huwa legalment korrett u permissibbli Qorti ta' Ġustizzja Kriminali tasal li ssib ħtija f'persuna akkużata fuq ix-xiehda ta' xhud wieħed biss.

12. In oltre kif gie ritenut mil-Qorti fl-Appell Kriminali fis-sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Joseph Thorne,**[5]

> mhux kull konflitt fil-provi ghandu awtomatikament iwassal ghall-liberazzjoni tal-persuna akkuzata. Imma l- Qorti, f' kaz ta' konflitt fil-provi, trid tevalwa l-provi skond il-kriterji enuncjati fl-artikolu 637 tal-Kodici Kriminali w tasal ghall-konkluzzjoni dwar lil min trid temmen u f' hix ser temmnu jew ma temmnux'.

13. F'dan il-kuntest, allura, l-akbar sfida li jkollhom il-Qrati fil-każijiet li jisimgħu hija li jiskopru l-verita storika; u dan peress li l-evidenza li tinġieb quddiemhom - kemm dik diretta, kif ukoll dik indiretta - mhux dejjem neċessarjament twassal għall-dik il-verita'. Xhud jista' jkun konsistenti kemm fil-veritajiet li jgħid, kif ukoll fil-gideb li jista' jkun qiegħed jgħid. U huwa għalhekk li jeżisti wkoll ir-

---

[4] Ara fost oħrajn l-appelli kriminali sede inferjuri fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Joseph Bonavia** ppreseduta mill-imħallef Joseph Galea Debono u datata s-6 ta' Novembru 2002; **Il-Pulizija vs Antoine Cutajar** ippreseduta mill-Imħallef Patrick Vella u deċiża fis-16 ta' Marzu 2001; **Il-Pulizija vs Carmel Spiteri** ippreseduta mill-Imħallef David Scicluna u deċiża fid-9 ta' Novembru 2011; Ara wkoll **Ir-Repubblika ta' Malta vs Martin Dimech** deċiża mill-Qorti tal-Appell Sede Superjuri u ppreseduta mill-Imħallfin Joseph Filletti, David Scicluna u Joseph R. Micallef u datata 24 ta' Settembru 2004.

[5] Deċiza fid-9 ta' Lulju 2003 mill-Qorti tal-Appell Kriminali Sede Inferjuri ippreseduta mill-Imħallef Joseph Galea Debono.

reat ta' sperġur. Il-Qrati ma għandhomx is-setgħa li jaqraw l-imħuħ tan-nies. Il-Qrati jippruvaw jifhmu xi jkollhom f'moħħhom, f'qalbhom u fil-kuxjenza tagħhom in-nies li jidhru quddiemhom biss mill-kliem li jgħidu u mill-egħmil tagħhom. Il-Qrati jridu jistrieħu biss fuq il-provi li jkunu nġiebu quddiemhom – ċjoe l-evidenza diretta jew l-evidenza indiretta.

14. L-evidenza indiretta hi dik li prinċipalment tistrieħ fuq iċ-ċirkostanzi partikolari tal-każ. Għalkemm iċ-ċirkostanzi ma jitkelmux bħax-xhieda, u b'hekk ma jistgħux jigdbu, mill-banda l-oħra jistgħu jkunu qarrieqa. Dawn il-Qrati dejjem straħu fuq il-prinċipju li biex l-evidenza ċirkostanzjali tkun is-sies ta' sejbien ta' ħtija, din trid tkun univoka, jiġifieri li tipponta biss u esklussivament lejn direzzjoni u konklużjoni waħda u xejn ħliefha. Altrimenti, jekk iċ-ċirkostanzi jagħtu lok għal aktar minn konklużjoni waħda, il-Qorti ma tkunx tista' tistrieħ fuqhom biss biex tkun tista' ssib ħtija. Jekk ikun hemm dubju dettat mir-raġuni, il-Qorti ma tkunx tista' ssib ħtija fl-imputat jew akkużat.

15. Mill-banda l-oħra biex persuna tiġi misjuba ħatja, il-Liġi kriminali **ma teħtieġx** li din tkun stabbilita b'ċertezza assoluta. Il-Liġi tal-proċedura Maltija hija imnisla mis-sistema Ingliż fejn huwa meħtieġ li biex Qorti ta' Ġustizzja Kriminali tkun tista' ssib ħtija f'akkużat, il-Prosekuzzjoni tkun trid irnexxielha tipprova l-każ tagħha lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni in bażi għall-provi imresqa minnha. Jekk id-Difiża tipprova l-punt tagħha fuq bażi ta' probabbilita, jew tislet argument, inkluż mill-provi tal-Prosekuzzjoni stess, u jirnexxielha ddaħħal dubju dettat mir-raġuni, allura l-Qorti ma tkunx tista' ssib ħtija fl-akkużat.

16. Il-Qorti tkun tista' tasal għal din il-konklużjoni biss wara li tkun għarblet il-provi ammissibbli kollha li jkunu tressqu quddiemha, jiġifieri kemm l-evidenza ordinarja kif ukoll dik esperta, kemm dik diretta u kif ukoll dik indiretta. Fl-aħħar mill-aħħar dik il-Qorti trid tkun żgura moralment, sure fis-sistema Legali Ingliż,[6] li l-każ seħħ skont kif tkun qed tipprospetta l-Prosekuzzjoni lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni. Dan huwa l-ogħla livell ta' prova li l-Liġi teħtieġ biex tinstab ħtija; livell li huwa anqas miċ-ċertezza assoluta, iżda li huwa ogħla mill-bilanċ tal-probabbilitajiet.

17. Fil-każ Ingliż **Majid**,[7] Lord Moses stqarr hekk :

> Judges are advised by the Judicial Studies Board, as they have been for many years, to direct the jury that before they can return a verdict of guilty, they must be sure that the defendant is guilty.

18. Inoltre, fil-ktieb tagħhom **The Modern Law on Evidence**, Adrian Keane u Paul McKeown[8] jgħidu s-segwenti : -

> In the wake of difficulties encountered with the formula of proof beyond reasonable doubt, Majid makes it clear that the direction on the criminal standard must adhere to the formula of proof by being "sure", in accordance with the longstanding advice given to judges by the Judicial Studies Board. That advice currently contained in the Crown Court Bench Book, is simply that the prosecution prove their case if the jury, having considered all the relevant evidence, are sure that the accused is guilty. Further explanation is described as 'unwise'. If the jury are not sure then, they must find the accused not guilty.

19. Meta jiġi biex ifisser dan il-grad ta' prova fi proċedimenti kriminali, l-Imħallef William Harding kien xi drabi jirreferi għal dal-kunċett bħala l-prinċipju **tas-sikurezza**. Hekk per eżempju fl-appell kriminali fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Joseph Peralta** deċiża mill-Qorti

[6] **R v Majid**, 2009, EWCA Crim 2563, CA at 2
[7] ibid.
[8] Oxford University Press, 2012, p. 106 – 108.

Kriminali nhar il-25 t'April 1957 dik il-Qorti kienet qalet li f'dak il-każ, in bażi għall-provi miġjuba quddiemha hija setgħet tasal **b'sikurezza** għall-konklużjoni fir-rigward tal-istat tal-imputat, liema stat fattwali kellu jiġi pruvat in bażi għal suffiċjenza probatorja lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni. B'hekk dik il-Qorti ġja fl-1957 kienet irrikonoxxiet l-ekwivalenza bejn l-istat mentali ta' sikurezza mas-suffiċjenza probatorja lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni, kif ukoll illum rifless fil-ġurisprudenza l-aktar reċenti fl-Ingilterra u Wales.

20. U huwa biss meta jkun hemm **id-dubju veru, bażat fuq ir-raġuni, fuq is-sens komun u fuq il-buon sens, ċjoe d-dubju li jibqa' jippersisti wara li jsir stħarriġ dettaljat u b'attenzjoni, b'diliġenza u b'mod imparzjali tal-provi u l-argumenti kollha li jkunu ġew imresqin mill-Prosekuzzjoni u mid-Difiża** li mbagħad, jekk jibqa' jippersisti dan id-dubju, jkun jista' jingħad li dak il-livell ta' sikurezza, ossija suffiċjenza probatorja lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni ma jkunx intlaħaq; u li allura bħala konsegwenza, il-Qorti ma tkunx tista' tiddikkjara lill-ħati tal-akkużi miġjuba kontrih.

21. Meta l-partijiet fi proċeduri penali, jagħżlu li jresqu prova, huma jridu jissodisfaw il-best evidence rule, ċjoe jridu jresqu l-aħjar prova li tkun tista' tiġi preżentata fil-każ konkret. Fis-sentenza fl-ismijiet **Ir-Repubblika ta' Malta vs George Spiteri** deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali, ġie ritenut is-segwenti:

> Huwa principju fondamentali fil-process kriminali li l-ligi tesigi li kull min jrid jipprova xi haga, ghandu jressaq l-ahjar prova, u dan jista' biss jaqa' fuq prova sekondarja kemm il-darba din l-ewwel jew l-ahjar prova mhiex disponibbli. Hu veru wkoll, izda, li min ghandu jiggudika jista', skond il-ligi, u minkejja dan il-principju fondamentali appena msemmi, joqghod fuq ix-xhieda anke ta' persuna wahda jekk b'dak li tghid din il-persuna, jikkonvinci lill-gudikant sal-grad tal-konvinciment morali mill-htija tal-persuna akkuzata.

> L-prova indizzjarja trid tkun wahda assolutament univoka, li tipponta biss minghajr dubju dettat mir-raguni lejn fatt jew konkluzzjoni wahda. Ovvjament jekk fatt jew cirkostanzi jistghu ragjonevolment jinghataw aktar minn tifsira jew interpretazzjoni wahda, tkun li tkun, allura dik ma tkunx prova ndizzjarja tajba, skond il-ligi, sabiex in bazi taghha tista' tinstab htija. Kif tghid u titlob il-ligi, biex prova ndizzjarja tigi ammessa bhala prova valida fis-sens li wiehed jista' ragjonevolment jasal ghall-konkluzzjoni tieghu ta' htija in bazi taghha bla ebda dubju dettat mir-raguni, irid ikun moralment konvint minn dan ir-rekwizit ta' l-univocita' taghha, cioe' li dik il-prova tfisser biss u xejn aktar li l-akkuzat huwa hati ta' dak addebitat lilu w, allura, kull dubju ragjonevoli fir-rigward ghandu jmur favur l-akkuzat skond il-ligi.
>
> Wiehed ghandu jkun ferm attent fl-apprezzament u nterpretazzjoni tal-prova ndizzjarja ghaliex ghalkemm din hi prova ferm importanti, u kultant anke aktar mill-prova diretta, pero', din hi prova li facilment tista' tqarraq lil dak li jkun qed jghamel l-interpretazzjoni w apprezzament taghha.[9]

22. Illi l-Liġi tafda l-eżerċizzju tal-analiżi tal-provi f'idejn il-Qorti tal-Maġistrati. Dan peress li l-Qorti tal-Maġistrati tkun fl-aħjar qagħda tqis il-provi kollha għax, normalment, tkun għexet personalment il-proċess quddiemha. Hija tkun setgħet tara u tisma' lix-xiehda jixhdu quddiemha - ħaġa li din il-Qorti ma kellhiex l-opportunita li tagħmel. U għalhekk huwa għaqli li l-Liġi tħalli prinċipalment dan l-eżerċizzju ta' analiżi u apprezzament tax-xiehda tax-xhieda f'idejn il-Qorti tal-Maġistrati; liema eżerċizzju huwa importanzi ħafna u li din il-Qorti ttih il-piż li jixraqlu, in kwantu ma jistax jiġi disturbat kif ġieb u laħaq.

23. Anke fejn il-Qorti tal-Maġistrati, għal xi raġuni jew oħra, ma tkunx semgħet ix-xhieda kollha hi stess, xorta waħda l-Liġi tafda l-eżerċizzju tal-analiżi u deċiżjoni dwar il-fatti f'idejn il-Qorti tal-Maġistrati. Il-Qorti tal-appell xorta tibqa' Qorti tat-tieni grad, biex, fil-każijiet appellati tara jekk u safejn il-Qorti tal-Maġistrati setgħetx legalment u raġonevolment tasal għall-konklużjonijiet milħuqa

---

[9] Deċiża nhar il-5 ta' Lulju 2002 mill-Imħallfin Noel Arrigo, Joseph A. Filletti u Patrick Vella.

minnha in bażi għall-dawk il-provi u l-argumenti legali miġjuba quddiemha. Biss, kif intqal, din il-Qorti ma taqbadx u tibdel id-deċiżjoni tal-Qorti tal-Maġistrati kif ġieb u laħaq, u dan għar-raġuni miġjuba fil-kawża **Il-Pulizija vs Lorenzo Baldacchino** deċiża mill-Qorti Kriminali bħala Qorti tal-Appell deċiża nhar it-30 ta' Marzu 1963 mill-Imħallef William Harding fejn intqal is-segwenti : -

> Ma hemmx bżonn jinghad li l-komportament tax-xhud (demeanour) hu fattur importanti ta' kredibilita (ara Powell, On Evidence, p. 505), u kien, ghalhekk, li inghad mill-Qrati Ingliżi segwiti anki mill-Qrati taghna, illi "great weight should be attached to the finding of fact at which the judge of first instance has arrived" (idem, p. 700), appuntu ghaliex "he has had an opportunity of testing their credit by their demeanour under examination".

E. IL-PARTI SPEĊJALI

24. Illi l-ewwel aggravju jitratta s-sejbien ta' ħtija fir-rigward tat-tielet imputazzjoni fejn qiegħed jiġi argumentat li l-Qorti tal-Maġistrati (Malta) għamlet apprezzament żbaljat fir-rigward tat-tielet imputazzjoni u dan peress li f'dan il-każ ma ġewx imresqa provi sikuri li l-appellanta kienet qegħda titlajja għal skopijiet ta' prostituzzjoni.

25. F'każijiet ta' imputazzjoni marbuta ma tlajjar, il-Qorti trid tieħu in konsiderazzjoni l-evidenza diretta li titressaq quddiemha; iżda f'dawn il-każijiet tassumi importanza kbira wkoll l-evidenza indiretta miġbura. Il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) għamlet apprezzament tal-provi prodotti u anke daħlet fid-dettal fejn mhux biss irriproduċiet ix-xiehda okulari fir-rigward ta' dak li raw, semgħu u esperjenzaw b'xi wieħed mis-sensi tagħhom f'dan il-każ, iżda wkoll għamlet analiżi tar-rekwiżiti ġurisprudenzjali regolanti r-reat ta' tlajjar għall-fini ta'

prostituzzjoni applikata għal dan il-każ. Din il-Qorti tqis li l-assjem tal-provi f'dan il-każ setgħu legalment u raġonevolment iwaslu lil dik il-Qorti tikkonkludi li f'dan il-każ l-appellanta rrendiet ruħha ħatja tar-reat ta' tlajjar għall-fini ta' prostituzzjoni. Fost il-kriterja msemmija mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) joħroġ il-fatt li l-Aġenti tal-Pulizija li xehdu kienu mogħtija struzzjonijiet li jagħmlu ronda f'dawk il-postijiet li huma pubblikament magħrufa bħala postijiet fejn isir tlajjar għall-fini ta' prostituzzjoni. Jiġifieri wieħed mill-kriterja ġie soddisfatt.

26. Għalkemm tlajjar għall-fini ta' prostituzzjoni jista' jsir f'kull triq jew post ieħor pubbliku jew f'post espost għall-pubbliku, hemm ċerti żoni, postijiet u toroq li mal-medda taż-żmien tant kien, u għadu jsir, tlajjar għall-fini ta' prostituzzjoni li b'xorti ħażina dawn it-toroq u postijiet ġew sinonimi mal-attivita ta' prostituzzjoni – b'mod partikolari f'ċerti ħinijiet tal-ġurnata, jew aħjar tal-lejl.

27. Fil-fatt f'dan il-każ kemm iż-żewġt lokalitajiet kif ukoll iż-żewġt toroq imsemmija huma magħrufa li fihom tkun għaddejja attivita ta' tlajjar għall-fini ta' prostituzzjoni. Fil-fatt bħala parti mir-ronda tagħha il-Pulizija tmur iddur f'dawn it-toroq partikolari u fil-fatt bosta drabi b'suċċess.

28. Anke l-ħin fejn ikun hemm din l-attivita tista' wkoll tkun indikattiva tal-attivita ta' tlajjar. Fil-fatt fiż-żewġt rondi l-Pulizija sabet lill-appellanta f'dawn il-postijiet f'ħinijiet fejn ikun laħaq dalam sew.

29. Inoltre l-Pulizija kienu speċifiċi fid-deskrizzjoni ta' dak li raw lill-appellanta tagħmel meta kienet f'dawk il-postijiet partikolari fil-ħinijiet partikolari indikati minnhom. Huma ma jgħidux sempliċiment

li l-appellanta kienet innotata miexja jew wieqfa f'xi parti tat-triq. Huma jiddeskrivu lil dik il-persuna femminili li rriżultat li kienet l-appellanta bħala li kienet qegħda "titlajja fuq il-bankina" – WPC 60 Bianco; "titlajja mat-triq u tippassiġġa" – PC 27 Zahra; "kienet titlajja hemmhekk" – WPS 233 Micallef; "kienet tidher li kienet qegħda titlajja" – WPS 220 Grixti.

30. Jiġifieri dawn l-Aġenti tal-Pulizija kienu ċari fid-deskrizzjoni ta' dak li huma nnotaw lill-appellanta tagħmel u ddeskrivew parti mill-imġieba tagħha. Verament li setgħu kienu aktar ċari fid-deskrizzjoni tagħhom ta' dak li rawha liebsa, dwar jekk kienux għamlu xi tiftix fuq il-persuna tagħha u fatturi oħra msemmija mill-ġurisprudenza bħala indikaturi li jsaħħu t-teżi ta' tlajjar. Iżda l-fatt li dawn l-Aġenti tal-Pulizija ma semmewx dawn l-indikaturi l-oħra ma jfissirx li ma ppreżentawx indikaturi u provi indiretti oħra li fuqhom il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) setgħet tasal għall-konklużjoni tagħha li l-appellanta kienet fil-fatt qegħda f'dawk il-postijiet titlajja għal skop ta' prostituzzjoni.

31. Fil-fatt il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) qieset ukoll fatturi oħrajn li jsaħħu dik it-teżi bħal, per eżempju l-fatt li dawn il-Pulizija mit-Taqsima tal-Vizzji jiddikjaraw bil-ġurament tagħhom li l-appellanta kienet persuna magħrufa magħhom fiċ-ċirku ta' tlajjar għall-fini ta' prostituzzjoni. Apparti minn hekk qari tal-fedina penali tal-appellanta turi li dak li qalu dawn l-Aġenti tal-Pulizija huwa verosimili u jista' jitwemmen ħafna minħabba l-fatt li l-appellanta kienet qabel il-każ tal-lum ġiet misjuba ħatja minn tal-anqas tlettax il-darba li kienet inqabdet titlajja għall-fini ta' prostituzzjoni f'dawk il-lokalitajiet li sabuha għal darba darbtejn f'dan il-każ.

32. Ix-xiehda tal-Aġenti tal-Pulizija trid titqies ukoll fil-kumplessita tagħha b'mod li f'dan il-każ, ir-riżultanzi tal-ewwel ronda jsaħħu t-teżi tal-Prosekuzzjoni meta wieħed iqis magħhom ukoll ir-riżultanzi tat-tieni ronda sebat ijiem wara f'lokalita oħra li hija wkoll magħrufa għall-fini ta' prostituzzjoni. Imbagħad l-appellanta kienet instabet f'dawk il-postijiet fi żmien f'Malta meta l-parti l-kbira tal-popolazzjoni Maltija kienet imwerwra u maqfula f'darha fi żmien fejn bejn l-ewwel u t-tieni ġimgħa t'April tal-2020 kien hemm l-ewwel numru ta' każijiet għoljin fil-pandemija tal-COVID-19 f'nofs Stat t'Emerġenza tas-Saħħa Nazzjonali.

33. In definittiva, din il-Qorti tqis li mill-assjem tal-provi diretti u indiretti prodotti, il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) setgħet legalment u raġonevolment f'dan il-każ tqis li l-appellanta rrendiet ruħha ħatja tat-tielet imputazzjoni.

Ikkunsidrat

34. Illi bit-tielet aggravju tagħha l-appellanta tgħid li peress li kienet qegħda titlob li tiġi liberata mit-tielet imputazzjoni, peress li t-tieni u l-ħames imputazzjonijiet huma kontravvenzjonali, ġaladarba r-raba' imputazzjoni hija intrinsekament marbuta mal-ħtija o meno tat-tielet imputazzjoni u din l-imputazzjoni kienet waħda ta' natura sussidjarja li tiddependi mis-sejbien ta' ħtija fir-rigward tat-tielet imputazzjoni, din il-Qorti ma setgħetx issibha ħatja tar-raba' imputazzjoni fil-każ li tillibera lill-appellanta mit-tielet imputazzjoni;

35. Illi fil-fatt kif spejgat aktar il-fuq din il-Qorti jidhrilha li l-Qorti tal-Maġistrati (Malta) setgħet legalment u raġonevolment issib lill-imputata ħajta tar-reat ta’ tlajjar għall-fini ta’ prostituzzjoni miġjub fit-tielet imputazzjoni. B’hekk din il-Qorti trid tgħaddi issa biex tara jekk, in bażi għall-provi li kellha quddiemha l-Qorti tal-Maġistrati (Malta) setgħetx issib lill-appellanta ħatja tar-raba’ imputazzjoni miġjuba kontra tagħha fis-sens li l-appellanta hix persuna li fil-każ tagħha jkunu saru xi sanzjoni komunitarja jew ordni għal liberazzjoni kondizzjonata, u sussegwentement tinħareġ fir-rigward tagħha dikjarazzjoni ta’ ħtija minn jew quddiem xi qorti dwar reat li jkun sar matul il-perjodu ta’ probation jew matul il-perjodu ta’ liberazzjoni kondizzjonata.

36. Issa f’dan il-każ jirriżulta li mix-xiehda ta’ Maria Dolores Fenech ġiet eżebita kopja ta’ sentenza li ingħatat fit-22 ta’ Mejju 2018 mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) presjeduta mill-Maġistrat Dottor Donatella Frendo Dimech. Maria Dolores Fenech ma ġiet mistoqsija xejn aktar dwar din is-sentenza u ma żiedet xejn aktar dwarha.

37. Din il-Qorti jidhrilha li biex tkun tista’ tapplika s-sanzjoni li titnissel mill-artikolu 23 tal-Kapitolu 446 tal-Liġijiet ta’ Malta, invokat fir-raba’ imputazzjoni f’dan il-każ, jeħtieġ li jiġu osservati u soddisfatti ċerti rekwiżiti. Dawn huma meħtieġa peress li jekk iċ-ċirkostanzi msemmija fl-artikolu 23 tal-Kapitolu 446 tal-Liġijiet ta’ Malta jiġu soddisfatti, u b’hekk jiġi deċiż li l-imputata ikun persuna li fil-każ tagħha jkunu saru xi sanzjoni komunitarja jew ordni għal liberazzjoni kondizzjonata, u sussegwentement tinħareġ fir-rigward tagħha dikjarazzjoni ta’ ħtija minn jew quddiem xi qorti dwar reat li jkun sar

matul il-perjodu ta' probation jew matul il-perjodu ta' liberazzjoni kondizzjonata, dik l-istess Qorti tkun imbagħad tkun tista' tgħaddi biex tieħu miżuri kontra tal-istess imputat li l-effetti tagħhom jistgħu ikunu punittivi billi :

a. jekk tkun l-istess Qorti li tkun għamlet l-ordni ta' probation, l-ordni ta' servizz fil-komunità, l-ordni ta' probation u servizz jew l-ordni għal liberazzjoni kondizzjonata, tista' tittratta lil dik il-persuna għar-reat li dwaru tkun saret dik l-ordni b'kull mod li tista' tittratta lill-ħati li kieku kien għadu kemm ġie dikjarat ħati minn jew quddiem dik il-Qorti għal dak ir-reat;
b. jekk tkun Qorti differenti, għandha tibgħat lil dik il-persuna quddiem il-Qorti li tkun għamlet l-ordni ta' probation, l-ordni ta' servizz fil-komunità, l-ordni ta' probation u servizz jew l-ordni għal liberazzjoni kondizzjonata u dik il-Qorti għandha kemm jista' jkun malajr, tara li dik il-persuna tinġieb quddiemha, u meta tinġieb prova għas-sodisfazzjon tagħha tad-dikjarazzjoni ta' ħtija dwar ir-reat ulterjuri, tista' tittratta lil dik il-persuna għar-reat li dwaru tkun saret l-ordni b'kull mod li setgħet tittratta lill-ħati li kieku kien għadu kemm ġie dikjarat ħati minnha jew quddiemha ta' dak ir-reat.

38. Dan ifisser illi stante s-serjeta tal-konsegwenzi li l-imputat jista' jaffaċċja, ir-rekwiżiti msemmija fl-artikolu 23 tal-Kapitolu 446 tal-Liġijiet ta' Malta għandhom jiġu osservati skont dawk il-kriterji maħluqa mill-ġurisprudenza f'każijiet analogi billi :

i. Qabel xejn l-allegazzjoni li l-imputata ikun persuna li fil-każ tagħha jkunu saru xi sanzjoni komunitarja jew ordni għal liberazzjoni kondizzjonata, u sussegwentement tinħareġ fir-rigward tagħha dikjarazzjoni ta' ħtija minn jew quddiem xi qorti

dwar reat li jkun sar matul il-perjodu ta' probation jew matul il-perjodu ta' liberazzjoni kondizzjonata trid tiġi imputata u pruvata mill-istess Prosekuzzjoni bi provi lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni.

ii. Dan irid isir billi qabel xejn tiġi preżentata kopja awtentika tas-sentenza li minnha tkun temana s-sanzjoni komunitarja jew ordni għal-liberazzjoni kondizzjonata in kwantu riferenza għall-fedina penali waħedha mhix suffiċjenti.

iii. Trid tiġi pruvata l-identiċita' tal-persuna imputata mal-persuna li tkun ġiet imsemmija fis-sentenza awtentika preżentata bi prova tas-sanzjoni komunitarja jew ordni għall-liberazzjoni kondizzjonata preċedenti, billi jixhed dak li kien l-uffiċjal prosekutur fil-kawża deċiża u jikkonferma l-identita tal-imputat, jew billi jkun hemm prova biċ-ċertifikat tat-twelid jew tal-karta tal-identita jew minn dokument ieħor uffiċjali li minnu tkun tirriżulta l-identita tal-imputat, jew mill-konnotati tal-imputat imsemmija fis-sentenza awtentika preżentata u li tikkonferma l-identiċita tal-konnotati tal-persuna imputata mal-konnotati tal-persuna misjuba ħatja preċedentement mid-dokumenti li jkunu meħuda mill-proċess oriġinali.

iv. F'kull każ tkun trid tinġieb il-prova li s-sentenza eżebita fl-atti bi prova tas-sanzjoni komunitarja jew ordni għall-liberazzjoni kondizzjonata preċedenti kienet saret **res iudicata** (fil-mument meta jkun ġie kommess ir-reat) billi jew li ma sarx appell minn dik is-sentenza jekk dik tkun sentenza tal-Qorti tal-Prim'Istanza jew fil-każ fejn ikun sar appell minn sentenza tal-Prim'Istanza tinġieb prova bis-sentenza awtentika tal-Qorti tal-Appell Kriminali jew b'digriet awtentiku ta' deżerzjoni tal-appell u almenu b'dikjarazzjoni ġuramentata tal-Uffiċjal

Prosekutur partikolari jew tar-Reġistratur li jikkonfermaw li mill-istħarriġ tagħhom ikun jirriżulta li dik is-sentenza partikolari tkun għaddiet in ġudikat. Biex dak rikjest mill-artikolu 23 tal-Kapitolu 446 tal-Liġijiet ta' Malta jitqies soddisfatt, il-persuna li fil-każ tagħha jkunu saru xi sanzjoni komunitarja jew ordni għal liberazzjoni kondizzjonata, tkun trid sussegwentement misjuba ħtija minn jew quddiem xi qorti **dwar reat li jkun sar matul il-perjodu ta' probation jew matul il-perjodu ta' liberazzjoni kondizzjonata.** Biex dan il-perjodu jiddekorri, s-sentenza li temanah tkun trid tkun hi stess sentenza finali u konklussiva. Altrimenti jekk ir-reat sussegwenti jkun seħħ f'perjodu ta' żmien fejn is-sentenza li fiha jkunu saru xi sanzjoni komunitarja jew ordni għal liberazzjoni kondizzjonata ma tkunx għadha res iudicata, ma jkunx jista' jingħad li r-reat ikun seħħ matul il-perjodu ta' probation jew matul il-perjodu ta' liberazzjoni kondizzjonata in kwantu f'każ dak il-perjodu ma jkunx għadu skatta in kwantu dik is-sentenza ma tkunx għadha għaddiet f'ġudikat. B'hekk fejn ma jkunx hemm prova li s-sentenza preċedenti kienet **res iudicata**, ma jkunx jista' jingħad b'sikurezza li persuna hekk imputata tkun fil-fatt <u>f'dak iż-żmien rilevanti</u> għaddejja minn perjodu li fih kienet marbuta b'sanzjoni komunitarja jew ordni għall-liberazzjoni kondizzjonata preċedenti. Dan peress li dawn il-perjodi imsemmija fis-sentenza preċedenti jibdew jgħaddu minn meta dik is-sentenza kundannatorja ssir **res iudicata**.

39. F'dan il-każ il-Prosekuzzjoni ma resqitx il-prova li s-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati (Malta) deċiża nhar it-22 ta' Mejju 2018 kienet

res iudicata fil-mument meta ġew kommessi dawn ir-reati li tagħhom l-appellanta instabet ħatja mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) u li l-ħtija dwarhom sejra tiġi konfermata minn din il-Qorti. B'hekk din il-Qorti ma tistax tikkonkludi li l-Qorti tal-Maġistrati (Malta) fin-nuqqas ta' prova lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni li dik is-sentenza tat-22 ta' Mejju 2018 kienet **res iudicata** kienet ukoll legalment u raġonevolment korretta li ssib lill-appellanta ħatja tar-raba' imputazzjoni. B'hekk għalkemm mhux eżattament għar-raġunijiet imsemmija mill-appellanta fir-rikors tal-appell tagħha, it-tieni aggravju jimmerita li jiġi milqugħ fit-termini aktar il-fuq imsemmija.

Ikkunsidrat

40. It-tielet aggravju interpost mill-appellanta huwa dak li jirrigwarda l-piena inflitta, li l-appellanta tilmenta li hija piena sproporzjonata u eċċessiva fil-każ odjern. Il-piena ingħatat mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) b'mod komplessiv – kemm għal dak li l-appellanta ammettiet għalih u kemm għal dak li kien kontestat.

41. Illi kwantu għall-aggravju relattiv għall-piena, il-prinċipju regolatur huwa li din il-Qorti ma tbiddilx piena mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati sakemm din tkun fil-parametri, ma tkunx żbaljata fil-prinċipju jew ma tkunx manifestament eċċessiva.

42. Illi kif diġa mistqarr aktar il-fuq din il-Qorti qegħda ssib li l-Qorti tal-Maġistrati (Malta) ma setgħetx in bażi għall-provi prodotti ssib ħtija fir-raba' imputazzjoni u b'hekk dik minnha nnifisha timplika l-ħtieġa ta' riforma fil-piena imposta minn dik il-Qorti.

43. Imbagħad fir-rigward tal-piena imposta fir-rigward ta' dawk ir-reati li tagħhom il-ħtija tal-appellanta sejra tiġi riaffermata f'din is-sentenza, kif ġie mistqarr mill-Qorti tal-Appell Kriminali (Superjuri) fil-kawża fl-ismijiet **The Republic of Malta vs. Kandemir Meryem Nilgum and Kucuk Melek** deċiża nhar il-25 t'Awissu 2005 :

> It is clear that the first Court took into account all the mitigating as well as the aggravating circumstances of the case, and therefore the punishment awarded is neither wrong in principle nor manifestly excessive, even when taking into account the second and third grounds of appeal of appellant Melek. As is stated in Blackstone's Criminal Practice 2004 (supra):
>
> "The phrase 'wrong in principle or manifestly excessive' has traditionally been accepted as encapsulating the Court of Appeal's general approach. It conveys the idea that the Court of Appeal will not interfere merely because the Crown Court sentence is above that which their lordships as individuals would have imposed. The appellant must be able to show that the way he was dealt with was outside the broad range of penalties or other dispositions appropriate to the case. Thus in Nuttall (1908) 1 Cr App R 180, Channell J said, 'This court will...be reluctant to interfere with sentences which do not seem to it to be wrong in principle, though they may appear heavy to individual judges' (emphasis added). Similarly, in Gumbs (1926) 19 Cr App R 74, Lord Hewart CJ stated: '...that this court never interferes with the discretion of the court below merely on the ground that this court might have passed a somewhat different sentence; for this court to revise a sentence there must be some error in principle." Both Channell J in Nuttall and Lord Hewart CJ in Gumbs use the phrase 'wrong in principle'. In more recent cases too numerous to mention, the Court of Appeal has used (either additionally or alternatively to 'wrong in principle') words to the effect that the sentence was 'excessive' or 'manifestly excessive'. This does not, however, cast any doubt on Channell J's dictum that a sentence will not be reduced merely because it was on the severe side – an appeal will succeed only if the sentence was excessive in the sense of being outside the appropriate range for the offence and offender in question, as opposed to being merely more than the Court of Appeal itself would have passed."[2]
>
> This is also the position that has been consistently taken by this Court, both in its superior as well as in its inferior jurisdiction.

44. Dil-Qorti trid tagħmel l-evalwazzjoni tagħha dwar jekk il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) applikatx piena li kienet manifestament

eċċessiva meta wieħed jieħu kont ukoll tal-aspetti retributtivi u preventivi tas-sentenza emessa minnha. Kif intqal aktar il-fuq fl-appell **Kandemir** u li ġie wkoll imbagħad ribadit fl-appell superjuri **Ir-Repubblika ta' Malta vs. Marco Zarb**, deċiża nhar il-15 ta' Diċembru 2005, din il-Qorti bħala Qorti ta' appell ma tiddisturbax is-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-ewwel istanza sempliċiment għaliex kienet tippreskrivi piena li kienet għola minn dik li din il-Qorti kif komposta kienet kieku tagħti kieku kienet hi li qegħda teroga l-piena. Biex l-appell jirnexxi, kien meħtieġ li l-appellant juri li l-piena mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati kienet toħroġ barra mill-parametri tal-piena jew miżuri applikabbli għall-każ. Din il-Qorti ma tinterferix ma pieni li ma jkunux jidhru li huma żbaljati fil-prinċipju, għalkemm ikunu jidhru li huma pieni ħorox għal xi Ġudikanti. Biex piena mogħtija minn Qorti tal-Ewwel Istanza tkun tista' tiġi mibdula jrid jiġi pruvat li kien hemm xi żball fil-prinċipju wara l-emanazzjoni ta' dik il-piena. Il-Qorti tal-Appell Kriminali fl-Ingilterra żviluppat ukoll il-kunċett ta' sindakabilita tal-piena tal-Qorti tal-Ewwel Istanza fil-każ li din tkun eċċessiva jew manifestament eċċessiva. Biss dan ma jfissirx li sempliċiment għax sentenza tkun tidher li hija fuq in-naħa aktar severa din tkun tissodisfa dan it-test tal-eċċessivita jew eċċessivita manifesta. Anzi dik il-Qorti ttenni li appell fuq tali piena jkun jista' jiġi milqugħ jekk jirriżulta li s-sentenza tkun barra l-parametri tal-piena li tkun applikabbli **<u>għall-offiża in kwistjoni u għaċ-ċirkostanzi tal-ħati</u>** u mhux għaliex tkun piena li tkun għola minn dik li kieku l-Qorti tal-Appell kienet teroga għall-każ in kwistjoni.

45. Dawn il-prinċipji ġew ukoll imħadnin minn din il-Qorti, kolleġjalment komposta fis-sentenza **Ir-Repubblika ta' Malta vs**

Carmen Butler et deċiża nhar is-26 ta' Frar 2009 fejn ġie mistqarr ukoll is-segwenti :

> 8. Fil-verita`, dawn il-principji huma rifless tal-principju l-iehor li meta jkun hemm sentenza li tigi appellata mill-hati, il-Qorti tal-Appell Kriminali, bhala regola, ma tiddisturbax il-piena erogata mill-ewwel qorti sakemm dik il-piena ma tkunx manifestament sproporzjonata jew sakemm ma jirrizultax li l-ewwel qorti tkun naqset milli taghti importanza lil xi aspett partikolari tal-kaz (u anke, possibilment, lil xi cirkostanza sussegwenti ghas-sentenza ta' l-ewwel qorti) li kien jincidi b'mod partikolari fuq il- piena. S'intendi, kif diga` nghad, "sentencing is an art rather than a science" u wiehed ma jistax jippretendi xi precizjoni matematika jew identita` perfetta fit-tqabbil tal- fatti ta' kaz ma' iehor jew tal-piena erogata f'kaz ma' dik erogata f'kaz iehor.

46. Il-ġurisprudenza prevalenti f'dan il-kuntest, tgħallem li meta Qorti tiġi biex teroga piena trid tieħu kont taċ-ċirkostanzi kollha li jsawru l-każ, jiġifieri dawk tal-vitmi, l-interessi tal-komunita kollha kemm hi, kif ukoll dawk tal-ħati. F'dan is-sens, kemm il-ġurisprudenza lokali kif ukoll dik Ingliża tistabbilixxi li fl-eżerċiżżju ta' reviżjoni imħolli lilha, il-Qorti tal-Appell Kriminali trid tistħarreġ appell fuq il-piena inflitta kemm billi tqis iċ-ċirkostanzi kollha prevalenti li l-Qorti tal-Ewwel Istanza setgħet kienet f'qagħda li tara, kif ukoll, skont kif imsemmi fis-sentenza **Butler** tqis anke, possibilment, lil xi cirkostanza sussegwenti ghas-sentenza ta' l-ewwel qorti.

47. Dan iwassal lil din il-Qorti tqis li hemm punt ieħor li fuqu din il-Qorti ma taqblix mal-Qorti tal-Maġistrati (Malta) dwaru u dan jirrigwarda s-sejbien tal-imputata appellanta bħala reċidiva ai termini tal-artikoli 49 u 50 tal-Kodiċi Kriminali. Dan qiegħed jingħad in kwantu dan il-punt jolqot il-kwantum tal-piena imposta mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) in kwantu dik il-Qorti qieset lill-appellanta bħala reċidiva fit-termini kemm tal-artikolu 49 kif ukoll tal-artikolu 50 tal-

Kodiċi Kriminali. Din il-Qorti tqis li dan il-punt jissubentra fit-tielet aggravju relattiv għall-piena imposta.

48. Biex il-Qorti ta' Ġustizzja Kriminali tkun tista' tapplika l-effetti tar-reċidiva fil-konfront ta' persuna misjuba ħatja ta' reat, dik il-Qorti qabel xejn tkun trid, fl-ewwel lok, li ssib lil dik il-persuna bħala li tkun reċidiva. Is-sejbien ta' reċidiva tista' twassal għal żieda fil-piena, liema żieda hija meqjusa bħala **effett** tar-reċidiva u mhux il-kawża. U ġaladarba ż-żieda hija **effett** tar-reċidiva, biex dak l-effett ikun jista' jiġi fis-seħħ, jeħtieġ li qabel xejn il-kawża tiegħu – jiġifieri r-reċidiva - tkun pruvata.

49. L-effett tar-reċidiva jista' jġib miegħu konsegwenzi serji fuq l-imputat in kwantu l-Qorti ta' Ġustizzja Kriminali tkun tista' żżidlu l-piena ordinarjament imposta mill-Liġi għal dik li tkun stabbilita bl-artikoli tal-Liġi regolanti l-effetti tar-reċidiva b'mod ġenerali jew speċjali. Għalhekk l-addebitu tar-reċidiva ma jistax jitqies mill-Qrati ta' Ġustizzja Kriminali b'mod leġġer u dan peress li jista' jħalli impatt serju fuq il-kwalita u kwantita tal-piena imponibbli fuq l-imputat.

50. Qorti ta' Ġustizzja Kriminali ma tistax tassumi li persuna huwa reċidiv jew tqis imputat bħala reċidiv sempliċiment mad-daqqa t'għajn lejn il-fedina penali tiegħu – għalkemm din hija indikattiva tal-karattru tal-imputat u l-ġurisprudenza teżiġi li tittieħed in konsiderazzjoni f'kull każ meta tali Qorti tiġi biex teroga l-piena. Iżda sabiex imputat jiġi ritenut legalment reċidiv – bil-konsegwenti potenzjal ta' żieda fil-piena ordinarja stabbilita għar-reat partikolari - il-Qrati ta' Ġustizzja Kriminali jridu jassiguraw li ċerti rekwiżiti

stabbiliti mill-liġi u mill-ġurisprudenza jiġu soddisfatti. Fosthom hemm :

i. Ir-reċidiva trid tiġi imputata u pruvata mill-istess Prosekuzzjoni bi provi lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni;
ii. Ir-reċidiva mhix reat per se iżda hija addebitu fuq il-persuna tal-imputat in kwantu ċirkostanza aggravanti inerenti għall-persuna tal-imputat.[10]
iii. Ir-reċidiva tiġi pruvata billi tiġi preżentata kopja awtentika tas-sentenza li minnha tkun temana l-kundanna preċedenti in kwantu riferenza għall-fedina penali waħedha mhix suffiċjenti.
iv. Trid tiġi pruvata l-identiċita tal-persuna imputata mal-persuna li tkun ġiet imsemmija fis-sentenza awtentika preżentata bi prova in reċidiva, billi jixhed dak li kien l-uffiċjal prosekutur fil-kawża deċiża u jikkonferma l-identita tal-imputat, jew billi jkun hemm prova biċ-ċertifikat tat-twelid jew tal-karta tal-identita jew minn dokument ieħor uffiċjali li minnu tkun tirriżulta l-identita tal-imputat, jew mill-konnotati tal-imputat imsemmija fis-sentenza awtentika preżentata u li tikkonferma l-identiċita tal-konnotati tal-persuna imputata mal-konnotati tal-persuna misjuba ħatja preċedentement mid-dokumenti li jkunu meħuda mill-proċess oriġinali.

[10] Skont il-Marinucci u Dolcini fil-***Manuale di Diritto Penale:***

> La recidiva e’ una **circostanza del reato**: in particolare si tratta di una *circostanza aggravante soggettiva*, e piu’ precisamente una *circostanza aggravante inerente alla persona del colpevole*.

v. Għall-fini tal-artikoli 50 u 53 tal-Kodiċi Kriminali huwa meħtieġ ukoll li tinġieb il-prova jekk il-piena tkunx ġiet maħfura jew skontata u f'dan is-sens tista' tinġieb prova dokumentarja jew viva voce tar-Reġistratur.

vi. F'kull każ tkun trid tinġieb il-prova li s-sentenza eżebita fl-atti in reċidiva kienet saret **res iudicata** billi jew li ma sarx appell minn dik is-sentenza jekk dik tkun sentenza tal-Qorti tal-Prim'Istanza jew fil-każ fejn ikun sar appell minn sentenza tal-Prim'Istanza tinġieb prova bis-sentenza awtentika tal-Qorti tal-Appell Kriminali jew b'digriet awtentiku ta' deżerzjoni tal-appell u b'dikjarazzjoni ġuramentata tal-Uffiċjal Prosekutur partikolari jew tar-Reġistratur li jikkonfermaw li mill-istħarriġ tagħhom ikun jirriżulta li dik is-sentenza partikolari tkun għaddiet in ġudikat. Altrimenti f'każ fejn ma jkunx hemm prova li s-sentenza kundannatorja preċedenti kienet **res iudicata**, ma jkunx jista' jingħad b'sikurezza li persuna hekk imputata bir-reċidiva tkun fil-fatt reċidiva skont il-Liġi u dan peress li sakemm il-posizzjoni tal-persuna imputata ma tkunx ġiet kristallizzata bil-ġudikat, l-istess posizzjoni ma tkunx tista' titqies li hija finali.

51. F'dan il-każ il-Prosekuzzjoni ġabet prova bil-preżentata ta' kopja awtentika a fol 72 tas-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati (Malta) tad-9 ta' Lulju 2019 per Maġistrat Dottor Nadine Lia liema sentenza ġiet appellata iżda l-appell ġie dikjarat deżert pruvat ukoll bil-kopja awtentika tad-digriet tad-deżerzjoni maħruġ mill-Qorti tal-Appell Kriminali presjeduta mill-Imħallef Consuelo Scerri Herrera datat 12

ta' Novembru 2019 a fol 71 tal-proċess. Dawn ġew eżebiti minn Maria Dolores Fenech, li stqarret bil-ġurament tagħha,[11] li d-digriet tad-deżerzjoni maħruġ mill-Qorti tal-Appell Kriminali kienet relattiva għal dik l-istess sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) tad-9 ta' Lulju 2019 per Maġistrat Dottor Nadine Lia. B'hekk din il-Qorti għandha s-serħan il-moħħ li si trattava tal-appell mill-istess kawża deċiża kontra l-appellanta. Iżda x-xhud Maria Dolores Fenech ma ġietx mistoqsija aktar dwar dawn iż-żewġ dokumenti u l-anqas żiedet aktar informazzjoni dwarhom.

52. F'dan il-każ għalhekk għalkemm ġew pruvati l-estremi tas-sentenza mogħtija kontra l-appellanta, li dik kienet mogħtija kontra l-appellanta, kif ukoll li s-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati (Malta) kienet **res iudicata**, ma jirriżultax li l-Prosekuzzjoni resqet prova lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni li l-appellanta kienet ukoll reċidiva fit-termini tal-artikolu 50 tal-Kodiċi Kriminali in kwantu ma resqitx prova dwar jekk u meta l-piena kienetx ġiet maħfura jew skontata. B'hekk għalkemm din il-Qorti tista' tikkonkludi li l-Qorti tal-Maġistrati (Malta) setgħet tqis lill-appellanta bħala reċidiva fit-termini tal-artikolu 49 tal-Kodiċi Kriminali, ma setgħetx tqisha wkoll bħala reċidiva fit-termini tal-artikolu 50 tal-istess Kodiċi.

53. Dan ukoll għandu jwassal għal riforma fil-piena li għandha tiġi emanata kontra tal-appellanta.

[11] fil-kwalita t'Assistent Reġistratur tal-Qrati u Tribunali Kriminali li għalkemm ma ġiex imsemmi fit-traskrizzjoni tax-xiehda tagħha din il-Qorti qegħda tqisu in bażi għal **judicial notice after inquiry**.

Decide

Għal dawn il-motivi din il-Qorti, il-Qorti tilqa' l-appell ta' Charlene GATT in parti billi :

(a) tikkonferma s-sentenza appellata fejn hija ġiet misjuba mhux ħatja tal-ewwel imputazzjoni;

(b) tikkonferma s-sentenza appellata fejn hija ġiet misjuba ħatja tat-tieni, tielet, u l-ħames imputazzjonijiet;

(c) tħassar is-sentenza appellata fejn sabitha ħatja tar-raba' imputazzjoni u b'hekk tillibera lill-appellanta minn kull ħtija u konsegwenza mnissla mir-raba' imputazzjoni;

(d) tħassarha f'dik il-parti fejn l-appellanta ġiet ikkundannata għall-piena ta' seba' xhur priġunerija;

(e) tħassarha f'dik il-parti fejn sabet lill-appellanta bħala reċidiva fit-termini tal-artikolu 50 tal-Kodiċi Kriminali, għalkemm tikkonfermaha reċidiva fit-termini tal-artikolu 49 tal-Kodiċi Kriminali;

(f) u minflok, wara li rat l-artikolu 17(d) tal-Kodiċi Kriminali tikkundanna lill-ħatja għall-piena ta' **sitt xhur priġunerija** li liema sentenza pero, ai termini tal-artikolu 28A(1) tal-Kodiċi Kriminali **ma għandhiex tiġi fis-seħħ sakemm l-appellanta fi żmien sentejn millum ma tikkommettix reat ieħor li għalih hemm il-piena ta' priġunerija**. Inoltre ai termini tal-artikolu 28A(4) tal-Kodiċi Kriminali l-Qorti fisret lil appellanta fi kliem ċar u li jinftiehem l-import ta' din is-sentenza u l-konsegwenzi li jitnisslu fil-każ li hija tikkommetti reat ieħor punibbli bi priġunerija fiż-żmien operattiv ta' din is-sentenza.

Aaron M. Bugeja
Imħallef